

Ondertussen draaien de mondige troepen weer een tijdje mee en lijken de hun inspirerende ideeën vanuit een marginale positie langzaam door te sijpelen naar de meer gevestigde huizen in het theaterbestel. En niet steeds ten goede. Te pas en te onpas wordt in organisaties van allerlei slag gesabeld met termen als maatschappij, rechtvaardigheid, mondigheid, systeem, burgerlijkheid of racisme. In programmabladen en interviews kegele regisseurs, dramaturgen en acteurs de lezer – liefst in één enkele worp – omver met gewichtige woorden. Dit betekent echter geenszins dat van de (hopelijk) goedbedoelde bezorgdheid op de scène steeds wat te merken valt. Of het ligt er stapeldik op. Of het is netjes gedoseerd, maar het is niet juist zodat geen hond er geloof aan hecht. De bezorgdheid om de *political correctness* van de voorstelling wordt een dwang, al

even beknopt als het burgerlijke oogje-in-het-zeil, dat het toneel elk gevaar ontnemt. Engagement dreigt niet meer dan een stropdas te worden, een misplaatste broche op een duur avondkleed. Zoiets van: 'ik doe niet alleen aan cultuur, ik ben nog actueel ook'.

Een beknopt overzicht van een viertal benaderingen tegenover het maatschappelijke vraagstuk kan een en ander duidelijk maken. Noem het een intuïtieve analyse, een illustratieve schets van de sociaal-kritische (wild)groei bij de aanvang van een toneelseizoen.

De sympathieke woede

Een ontroerend voorbeeld: 'Het gebeurt zelden dat theater als seismograaf van de maatschappelijke werkelijkheid zo secuur collectieve gevoelens detecteert als nu bij deze tragedie', schrijft Alex Mallems in het opinie-

stuk in De Morgen van 31 oktober '96, de beruchte Witte Mars in het achterhoofd. Meer dan waarschijnlijk ben ik niet de enige die zijn tekst met grote bezorgdheid doornam. In *De tranen van Sabine* slaagt de kvs-dramaturg erin, om onder meer met een kritische paragraaf over de affiche-campagne van Paris Match – met op de voorpagina Sabine huilend voor de 'sensatiegeile camera' – niet alleen de eigen schouwburg, maar ook de *Oresteia* en zichzelf voor de voeten te lopen. Op een bevreemdend profetische toon pleit Mallems voor de relevantie van de *Oresteia* van Aischylos voor de maatschappij van vandaag als 'een priemende aanklacht tegen kindermoord'. Natuurlijk valt er voor deze uitspraak wat te zeggen, maar waar het mij om te doen is, is de eerder flauwe rechtvaardiging waarmee Mallems de recentse kvs-productie wil aanbieden als een geënga-

Steunpilaren van de maatschappij - Nederlands Toneel Gent / Luk Monsaert

